

LIFE
Lynx

LIFE Lynx

Bilten PROJEKTA – 2020

SADRŽAJ

- 2 **Poruka urednice:
MAJA SEVER**
- 3 **Poruka voditelja projekta:
ROK ČERNE**
- 4 **U fokusu: SLOVAČKA**
- 6 **U fokusu: RUMUNJSKA**
- 8 **Osobne iskaznice
translociranih risova**
- 11 **Umjetničke radionice**
- 12 **U fokusu: HRVATSKA**
- 14 **U fokusu: ITALIJA**
- 16 **Mladi čuvari risa - Suradnja
s lokalnim školama**
- 17 **Istaknuti dogadjaji iz LIFE Lynx
projekta od 2017. do 2020.**
- 18 **U fokusu: SLOVENIJA**

Poruka urednice: **MAJA SEVER**

DRAGI ČITATELJU, 2020. godine LIFE Lynx projekt dostigao je pola puta, te sada razmišljamo o našim postignućima, posebno o onima na koje smo najviše ponosni. Čitanjem poglavljia „U fokusu“ otkrit ćete kako su timovi od pet partnerских zemalja projekta napredovali prema našim zajedničkim ciljevima, svaki na svoj jedinstveni način. Repopulacija 14 risova u Dinaride i jugoistočne Alpe naš je glavni cilj, no postoji mnogo drugih aktivnosti koje doprinose uspjehu projekta. Predstavit ćemo neke od njih u ovom biltenu. Zvijezde projekta su naseljeni risovi, a u ovom biltenu možete pronaći njihove „osobne iskaznice“ koje sadrže osnovne informacije poput njihove zemlje porteka, gdje i kad su bili ispušteni, jesu li uspostavili teritorij i druge važne detalje.

Tim projekta želi vam ugodno čitanje, a s njim i otkrivanje svijeta risa i LIFE Lynx projekta.

Za učenike uključene u LIFE Lynx projekt, gospodarenje risom u području gdje je prethodno živio iznimno je važno. Iako ih osobno neću vjerojatno nikad vidjeti, napravila bih bilo što da ih zaštitim od izumiranja. Zato podržavam edukacije i radionice o risu koje smo imali u školi.

LEJA MIKULIĆ, učenica Gimnazije i srednje škole Kočevje, Slovenija

Poruka koordinatora: **ROK ČERNE**

PROJEKT LIFE LYNX približava se sredini puta i uspijevamo u ispunjavanju prvog postavljenog cilja: sprječavanje izumiranja risa na Dinaridima. Već smo ispuštili 7 risova na slovenski i hrvatski dio Dinarida, te aktivno pratimo njihovo prilagodavanje na novi okoliš. Neki su se već uspješno prilagodili na novo stanište, pa tako pratimo i njihovu mladunčad.

Veoma smo zadovoljni s aktivnim sudjelovanjem lovaca u LIFE Lynx projektu jer su pomagali praktički u svakom koraku, kao u ispuštanju novih jedinki, tako i u praćenju repopulacije risova u naše šume, te obavještavanju javnosti o važnosti ove vrste u Sloveniji, Hrvatskoj i Italiji. Bez njihovog angažmana, ne mogu zamisliti uspješnu izvedbu tako velikog projekta.

Ova godina, 2021., bit će vjerojatno najizazovnija za nas zbog ispuštanja risova u Alpe. Prvenstveno ovisimo o uspješnom hvatanju jedinki, posebno ženki, u Karpatima. Partneri iz Rumunjske i Slovačke već su pokazali da znaju kako uspješno uhvatiti risa i vjerujem da će ih uspjeh nastaviti pratiti. Na ovaj ćemo način značajno doprinijeti dugoročnom cilju projekta: povezivanjem dinarske i alpske populacije risa. Jedino prekogranične

populacije mogu održati dovoljnu gensku raznolikost, a tako i dugoročni opstanak risa u Europi.

Franc Bešter

Možda zvuči kao kliše, no ris je za mene simbol očuvane prirode. Prirode kojoj se treba diviti, koju treba čuvati i očuvati za buduće narastaje. Nismo dovoljno svjesni koliko je neprocjenjiv suživot risova, medvjeda, vukova i, odnedavno, čigre u našim šumama. Smatram posebnom časti što imam priliku promatrati ih sve u njihovom prirodnom staništu, te se nadam da će moji učenici i u njihovi potomci iskusiti nešto poput toga jednog dana.

NINA RAŽEN, profesorica biologije u Gimnaziji France Prešeren u Kranju, Slovenija

Iz slovačkih šuma – planine Vepor, Vtáčnik, Volovec

U fokusu: SLOVAČKA

Jakub Kubala

SLOVAČKI ZAPADNI KARPATI predstavljaju jezgru populacije euroazijskog risa (*Lynx lynx*), stoga sudbina i status risa u susjednim zemljama (Češkoj, Poljskoj, Ukrajini i Mađarskoj), kao i većina reintroduciranih populacija (uključujući dinarsku i alpsku) ovisi o budućnosti populacije u slovačkim Karpatima. Slovačka zato ima posebnu odgovornost u međunarodnoj suradnji, te upravljanju i zaštiti ove vrste u Karpatima i u Europi. U rujnu 2017., slovački LIFE Lynx tim započeo je provoditi oportunističko praćenje risa tijekom godine na tri područja, planinama Vepor, Vtáčnik i Volovec, uz podršku predstavnika zaštite prirode, Slovačkih šuma, lovačkih udruženja i javnosti. Na temelju podataka praćenja, sustavno smo postavljali fotozamke na planinama Vepor (od studenog 2018. do siječnja 2019.) i Vtáčnik. Zajedno su rezultati pokazali da su za lokalnu populaciju risa uvjeti povoljni (prema Direktivi o staništima Europske komisije), te da se može smatrati jednim od izvora za repopulaciju dinarske i alpske populacije. Hvatanja za repopulaciju su u skladu sa slovačkim Planom upravljanja risom, kao i Direktivom o staništima, Ključnim akcijama za populacije velikih zvijeri Europe, Preporukama o reintrodukcijama i drugim translokacijama vrsta u svrhe zaštite, te Preporukama za zaštitu euroazijskog risa (*Lynx lynx*) u Europi.

Dva mačića risa fotografirana fotozamkom na planini Vtáčnik.

Nakon postavljanja fotozamki u oba područja, na prikladna smo mjesta postavili zamke za hvatanje risova. Prve smo risove uhvatili 13. i 25. ožujka 2020. Budući da je jedan bio mladi mužjak, oko vrata smo mu pričvrstili telemetrijsku ogrlicu i pustili ga natrag u prirodu da pratimo Planom upravljanja kretanje i prehranu. Ogrlica će omogućiti timu da ga ponovno uhvate, po potrebi.

Odrasli mužjak Pino uhvaćen na Vtáčniku.

Prije ispuštanja u Dinaride, odrasli je mužjak bio u karanteni u posebnom sektoru Nacionalnog zoološkog vrta Bojnice namijenjenom za rehabilitaciju risova i drugih velikih zvijeri. Pino je 14. srpnja 2020. pušten u šumu Štirovača na granici Nacionalnog parka Sjeverni Velebit i Parka prirode Velebit u Hrvaskoj. Drugi ris translociran u Dinaride je odrasli rehabilitirani mužjak Maks iz Zaštićenog područja Poľana. U odličnom je zdravlju transportiran u karantenu na Snežniku u Sloveniji, otkud je pušten 23. lipnja 2020.

Odrasli mužjak Maks iz Zaštićenog područja Poľana u rehabilitaciji u Nacionalnom zoološkom vrtu Bojnice.

Prisutnost risa, uz ostale krupne predatore (vuk, medvjed) ovom području daje poseban biološki diverzitet i važan je pokazatelj očuvanosti biljnog i životinjskog staništa. Podržavam ovu inicijativu prvenstveno zato što istražuje vrstu o kojoj vrlo malo znamo počevši od brojnjog i zdravstvenog stanja, životnog prostora kojeg zauzima pa do utjecaja na ostale vrste. Nadam se da ćemo po završetku projekta dobiti informacije bitne za očuvanje vrste, odnosno njezine populacije na našem području.

IVICA MEDARIĆ,
lovac i šumar,
Hrvatska

Tipičan dan na terenu LIFE Lynx tima u Rumunjskoj

U fokusu: RUMUNJSKA

Andrea Gazzola

Dan započinje u kolibi sa dogovorom za raspored terenskih zadataka

Timovi idu na svoja polazišta na teren

Ekipa 1 na početnoj točki terena

Ekipa 2 se približavala terenu kad je imala neočekivani susret

Ekipa 1 morala je promjeniti svoj plan jer je presrela svježi trag risa na snijegu i odlučila ga slijediti

U međuvremenu, na drugom dijelu terena ...

Uvijek bi trebali napisati popis potencijalnih prijetnji s kojima bi se mogli suočiti tijekom svojih terenskih aktivnosti
Pazi, stat će na poskoka ... zar ga ne vidiš?

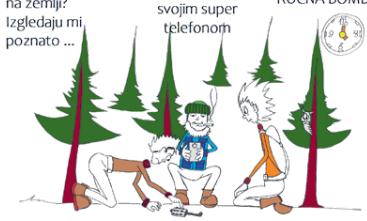

... stvari postaju čudne

Što su te metalne stvari na zemlji?
Izgledaju mi poznato ...

E, e, napraviti ču nekoliko fotografija svojim super telefonom

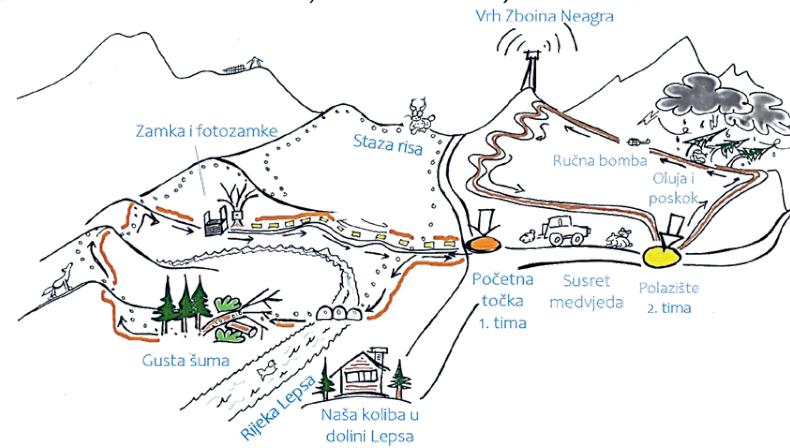
Ali ... mm, izgleda kao RUČNA BOMBA !!

Ekipa 1 i ekipa 2 konačno su se sastale, ali dan još uvijek nije bio gotov ...

Završno izvješće o terenskoj aktivnosti

Priča i incidenti prikazani u ovom stripu temelje se na stvarnim događajima.

Svaka sličnost likova sa stvarnim osobama je namjerna.

U tim aktivnostima nije ozlijeđena niti jedna životinja.

OSOBNE ISKAZNICE ISPUŠTENIH RISOVA

Ime	GORU
Dob	5 GOD. (2019.)
Spol	MUŽJAK
Težina	22 KG (2019.)
Zemlja Porijekla	RUMUNJSKA
Datum translokacije	26.4.2019.
Zemlja ispuštanja	SLOVENIJA
Datum i lokacija ispuštanja	14.5.2019., LOŠKI POTOK
Teritorij	MALA GORA, (Slovenija)

Ime	CATALIN
Dob	4-5 GOD. (2020.)
Spol	MUŽJAK
Težina	24 KG (2020.)
Zemlja Porijekla	RUMUNJSKA
Datum translokacije	7.3.2020.
Zemlja ispuštanja	SLOVENIJA
Datum i lokacija ispuštanja	31.3.2020., SNEŽNIK
Teritorij	MENIŠIJA I RAKITNA (Slovenija)

Ime	BORIS
Dob	1-2 GOD. (2020.)
Spol	MUŽJAK
Težina	15+ KG (OŽUJAK 2020.)
Zemlja Porijekla	RUMUNJSKA
Datum translokacije	30.4.2020.
Zemlja ispuštanja	SLOVENIJA
Datum i lokacija ispuštanja	28.5.2020., LOŠKI POTOK
Teritorij	NEUSPOSTAVLJEN

Ime	PINO
Dob	5 GOD. (2020.)
Spol	MUŽJAK
Težina	20 KG (2020.)
Zemlja Porijekla	SLOVAČKA
Datum translokacije	30.5.2020.
Zemlja ispuštanja	HRVATSKA
Datum i lokacija ispuštanja	30.5.2020., NP S. VELEBIT
Teritorij	* zbog kvara na ogrlici, nemamo podataka

Ime	DORU
Dob	4 GOD. (2019.)
Spol	MUŽJAK
Težina	20 KG (2019.)
Zemlja Porijekla	RUMUNJSKA
Datum translokacije	4.5.2019.
Zemlja ispuštanja	HRVATSKA
Datum i lokacija ispuštanja	4.5.2019., NP RISNJAK
Teritorij	JAVORNIKI (Slovenija); do siječnja 2020

Ime	ALOJZIE
Dob	3-4 GOD. (2020.)
Spol	MUŽJAK
Težina	20 KG (2020.)
Zemlja Porijekla	RUMUNJSKA
Datum translokacije	13.3.2020.
Zemlja ispuštanja	HRVATSKA
Datum i lokacija ispuštanja	13.3.2020., NP PAKLENICA
Teritorij	SVETI ROK (Hrvatska)

Ime	MAKS
Dob	2 GOD. (2020.)
Spol	MUŽJAK
Težina	16 KG (2020.)
Zemlja Porijekla	SLOVAČKA
Datum translokacije	3.6.2020.
Zemlja ispuštanja	SLOVENIJA
Datum i lokacija ispuštanja	23.6.2020., SNEŽNIK
Teritorij	NEUSPOSTAVLJEN

U hokeju pobjeđujemo kad surađujemo. Nadam se da ćete mi se pridružiti u podržavanju napora za spašavanje euroazijskog risa od izumiranja. Pobjedimo za prirodu, pobijedimo za našeg risa.

ANŽE KOPITAR,
hokejaš na ledu slovenske reprezentacije i LA Kings

KARTE KRETANJA ISPUŠTENIH RISOVA

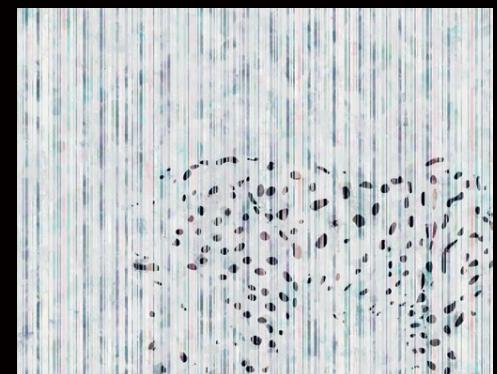

UMJETNIČKE RADIONICE

Umjetnički radovi u ovom biltenu djela su profesionalnih i amaterskih slikara čiji je rad inspiriran risom. Umjetnost primarno prikazuje i istražuje emocionalnu stranu priče o spašavanju i zaštiti ove ugrožene vrste, pa putem umjetnika i njihovih radova šaljemo poruku o važnosti zaštite risa. Četiri radionice su već bile organizirane u sklopu projekta i još će ih više biti održano u budućnosti za razvoj kreativnog turizma baziranog na risu i drugih velikim zvijerima.

Alenka Stante

Edith Kopač

Brut Carniollus

Andreja Srna

Suradnja i raznolikost, ključ uspjeha

U fokusu: HRVATSKA

Ira Topličanec, Magda Sindičić, Ivana Selanec

HRVATSKI LIFE LYNX tim ponosan je na svoje ženske članove koji donose drugačiju perspektivu o odnosu između ljudi i okoliša. Tradicionalno su žene u Hrvatskoj bile rijetko viđene u društvu lovaca i šumara, raspravljavajući o istraživanjima i zaštiti velikih zvijeri, ali do danas su se stvari promijenile; više od polovice našeg tima su žene koje su se dokazale kao više od pouzdanih terenskih istraživača, demonstrirajući fleksibilnost i iskrenost partnerima. Tereni nikada nisu dosadni jer svi volimo zatvoriti laptopne i pobjeći u prirodu u potrazi za zanimljivim podacima o risovima. Zbog opreme i alata potrebnih za postavljanje fotozamki, skupljanje neinvazivnih uzoraka za izolaciju DNA ili postavljanje zamki za dlaku, bili smo ovisni o našim „terenskim autima“ i upravo u njima započela je većina naših avantura.

Bez obzira na dob, boju kože ili spol, suradnja je uvijek ključ uspjeha.

Ključ našeg uspjeha dobra je suradnja s našim hrvatskim partnerima - šumarima, lovcima, rendžerima i Hrvatskom vojskom - koji su nam pružali toplu dobrodošlicu (ponekad i uz odličnu domaću rakiju) i učinili naše radne dane na terenu ugodnima i produktivnima.

Uvijek je dobar trenutak poučiti mlade generacije kako bi se trebalo raditi.

Partneri iz Hrvatske vojske i Ira Topličanec iz LIFE Lynx tima nakon terena.

Svatko u timu ima vlastitu ulogu i zajedno nalazimo najbolja rješenja za uspješnu provedbu projekta. Od ekstremnih uvjeta na terenu do upravljanja aktivnosti projekta u uredu, raznolikost našeg tima pomaže nam da prebrodimo bilo kakvu prepreku i zajedno dostignemo naše ciljeve, koristeći zajedničke resurse.

Kada je jači auto bio potreban, vojska je timu uskočila u pomoć.

Kaže se da ne postoji loše vrijeme, samo loša odjeća i oprema. Hrvatski se tim slaže!

Zlatni Renault Twingo ikona je koja se sjajila u šumi i dovozila korisne podatke s fotozamki natrag u ured, barem kad nije bila u kvaru.

Ponosni smo što su ljudi uključeni u čuvanje i zaštitu lovnih vrsta u Rumunjskoj mogli doprinijeti ojačavanju dinarske i alpske populacije risa. Ponovno se ispostavlja da je lov u suštini briga o divljim životinjama.

ADRIAN TITIANU,
Šumarski odjel Bacău,
Rumunjska

Važni rezultati i popratne pogodnosti terena i praćenja (monitoringa)

U fokusu: ITALIJA

Paolo Molinari

JEDAN OD VAŽNIH preduvjeta za rad na zaštiti euroazijskog risa je dostupnost pouzdanih informacija o statusu vrste i novoj dinamici uzrokovanoj aktivnostima za ojačanje populacije poduzetih u sklopu LIFE Lynx projekta. Prijedložimo o terenima i aktivnostima praćenja.

Ekipa "Progetto Lince Italia" u suradnji s talijanskim policijom, lovcima i volonterima provedla je intenzivno praćenje i dobila zabrinjavajuće rezultate koji pokazuju ubrzano pogoršavanje statusa risa u Italiji. Ovi su podaci važni kako bi se provele ispravne mјere upravljanja u strateški važnom području po pitanju zaštite vrste na Alpama, s obzirom na to da šuma u području Tarvisio predstavlja jednu od najvažnijih odskočnih daski za taj cilj (za više detalja, pogledajte prvi LIFE Lynx bilten). Nažalost, prošle je godine vrlo malo znakova prisustva risa zabilježeno, a čak nijedna od 50 postavljenih fotozamka nije detektirala risa. Unatoč tome što su razočaravajući, ovi su podaci od velike važnosti zbog prethodno navedenih razloga.

Usputno smo, recimo kao slučajni ulov, zabilježili prisustvo drugih bitnih vrsta, koje su predmeti drugih istraživanja i konzervacijskih napora, uključujući druge LIFE projekte. Sveukupno možemo predstaviti sliku velike raznolikosti životinja, a često i doprinijeti drugim projektima s korisnim informacijama.

Među tim vrstama, zabilježili smo primjerice medvjeda, čaglja, euroazijsku vidru, te prije svega, vuka. Precizno praćenje risa omogućilo nam je da postepeno dokumentiramo dinamiku repopulacije ove zvijeri na krajnjem jugoistoku Alpa u Italiji, gdje dosad dugo nije bila prisutna. Ovi dodatni podaci imaju stratešku vrijednost za mјere zaštite i upravljanja, što pokazuje da su napori uloženi u ovom projektu i postignuti rezultati proizveli veliku korist van okvira zacrtanih ciljeva, te predstavljaju izuzetno važan prirodoslovni doprinos zaštiti bioraznolikosti.

Karmen Bajec

Tri zanimljive slike zabilježene fotozamkama. Od gore prema dolje: divlja mačka, euroazijska vidra, vuk. Nedavno su te tri vrste spontano ponovno kolonizale šumu Tarvisio, krajnji rub jugoistočnih Alpi na sjeveru Italije. Zanimljivo je da se i vuk i divlja mačka hrane na strvini jelena.

Kao profesionalni lovac, važno mi je sudjelovati u aktivnostima praćenja risa, kao i drugih divljih životinja i lovni vrsta. Tijekom LIFE Lynx projekta naučio sam više o životu risa i njegovoj ekološkoj važnosti u prirodnom staništu. Drago mi je da je ris prisutan i na mom lovištu, unatoč povećanom prisustvu ljudi koji se sve više bave rekreativnim aktivnostima i vožnjom quad i motocros motora, pritom ometajući lovne vrste i risa. Nadam se da ćemo uži risa, kao i druge divje vrste velikih zvijeri (medvjeda i vuka), moći uspostaviti suživot između čovjeka i divljih životinja, koje gube stanište. U projektima ne smijemo zaboraviti na ostale lovne vrste, koje su vrlo važne kao izvor hrane za očuvanje velikih zvijeri.

IGOR GRAŠAK, profesionalni lovac na Državnom lovištu Medved, Slovenija

MLADI ČUVARI RISA - Suradnja s lokalnim školama

Manca Velkavrh

U SKLOPU PROGRAMA "MLADI ČUVARI RISA" odevet slovenskih škola u nastavu je uključilo edukaciju učenika o risu. Okvir programa je utvrđen, no svaka ga škola prilagođava ovisno o vlastitim školskim aktivnostima i tekućim aktivnostima projekta, dok „Mladi čuvaci risa“ prate događaje iz života specifičnog risa opremljenog telemetrijskom oglicom.

Unutar ovog programa, održat će se predavanje i radionica o risu, te organizirati jednodnevni izlet za svaku školu. Isto tako smo nastavili smisljati ideje za druge aktivnosti koje bi škole mogle provoditi kao dio nastave. U Osnovnoj školi Dragotina Kette, učenici će brinuti o lokalnoj fotozamki u sklopu izbornog školskog predmeta „Televizija“ i napraviti kratki film od zabilježenih snimki životinja. U gradovima Kranjskoj Gori i Mojstrani, učenici će raditi gipsane odljeve otiska velikih zvijeri. Učenici Srednje škole Kranj će, nakon znanstvenog izleta, napraviti interaktivne karte struktura krajolika koji su važni risu, dok će Srednja škola Kočevje osmislići i pripremiti pozivnice na predavanje koje ćemo održati.

Posebna se prilika pružila učenicima Osnovne škole Sodražica prije ispuštanja rumunjskog risa kod Loškog Potoka. Zamolili smo učenike da imenuju risa

i primili smo 58 prijedloga. Nakon što je stručna komisija bodovala imena, ris je nazvan Boris (bor + ris). Djeca su mu pružila i dobrodošlicu u obliku raznolikih i jedinstvenih crteža, od simpatičnih prikaza do umjetničkih kreacija. Dvadesetak učenika dobilo je i priliku da vidi risa Borisa u nastambi prije ispuštanja.

Učenici su nacrtali veoma lijepo crteže risa za Borisa.

Povezivanje rezultata i inovacija projekta s mladim ljudima na lokalnoj razini omogućava prijenos najnovijeg stručnog znanja, posebno onima koji dolaze iz područja u kojima se nalazi ris. Za radionicu u Kočevju, pripremili smo igru uloga za studente u kojoj je svatko glumio lovca, uzgajivača domaćih životinja, zaštitara prirode ili osobu iz sektora ekoturizma. Ovim putem smo učenicima prikazali važnost suživota risa i različitih interesnih skupina.

DORU – prvi ris ispušten na Dinari-dima nakon 46 godina
Svibanj 2019

Potvrda o prvom razmnožavanju translociranog risa. GORU je otac risovice MALE. Siječanj 2020

MIHEC: najstariji dokumentirani ris na Dinari-dima. Prvi je put bio uhvaćen 2010., kad mu je stavljen i oglica. Nakon 10 godina ponovno smo ga uhvatili

Postavljanje fotozamki s više od 48 slovenskih lovačkih društava.

PAČO sa Sjevernog Velebita u Hrvatskoj kako se voli slikati! Od ožujka 2018. snimili smo ga 51 put.

Ris MAKS: slovački ga je tim spasio i dao mu još jednu šansu u Sloveniji. Lipanj 2020

Dokumentarni film PUT RISA. Premjera na prvi Internacionalni dan risa, 11. lipnja 2018

Hvatanje prvog risa: GORU u Rumunjskoj. Veljača 2019

Osnivanje četiri lokalnih savjetničkih grupa u Sloveniji i dviju u Hrvatskoj.

Press-konferencija Lovačkih udruženja Slovenije: Sprječavanje krivolova. Svibanj 2019

Iz slovenskih šuma:

prepoznavanje i provjeravanje risovog mesta plijena

U fokusu: SLOVENIJA

Lan Hočvar

JEDNA OD NAJAVAŽNIJIH aktivnosti LIFE

Lynx projekta je repopulacija risova u Dinaride Slovenije i Hrvatske s Karpata. Kako bismo pratili koliko će se uspješno risovi asimilirati u domaću populaciju, opremljuje ih se s GPS telemetrijskim ogrlicama. Ogrlice nam pružaju uvid u tajanstveni život najveće mačke u Europi. Također, pomoću lokacija s ogrlica možemo utvrditi lokacije na kojima se nalazi pljen risa.

Postavljanje telemetrijske ogrlice oko vrata risa.

Risovi prvenstveno love srne kojima se hrane oko 4 dana. Tijekom ovog perioda, uglavnom ostaju oko strvine u radijusu od 100 m. Na karti se mjesta plijena jednostavno nalaze kao grupacije GPS lokacija. One obično izgledaju ovako:

Grupacije lokacija koje ukazuju na mjesto plijena gdje je ris uspio ubiti krupni pljen, te ostao nekoliko dana da ga pojede.

Glavni je pljen risa srna. Čini oko 80% cjelokupne biomase koju ris konzumira. Druge lovne vrste risa su jelen, divokoza, lisica, te glodavci poput puha. Ris je stručni ubojica koji ubija ugrizom na području vrata, najčešće oštećujući arterije, živce i dušnik, što uzrokuje trenutnu smrt ili smrt gušenjem.

Tragovi ugriza risa oko vrata.

Kad se približavamo plijenu, trudimo se biti što tiši, jer bi ris mogao biti još uvijek u blizini i ne želimo ga previše uznemiravati. Zbog ljudske prisutnosti, ris može napustiti svoj pljen. Kad pronađemo ostatke plijena, bilježimo sve o vrsti plijena, spolu, dobi i značajkama staništa na mjestu ulova. Ako pljen risa još nije potpuno pojeden, postavit ćemo fotozamke.

Nakon nekoliko dana, vraćamo se na teren po fotozamke. Kako je primarni pljen risa, srna, teška oko 20 kg, ris je ne može konzumirati u jednom slijedu obroka, pa se vraća na mjesto plijena kako bi se hranio nekoliko noći. Videozapisa s fotozamke možemo promatrati ponašanje, što uključuje prehranu, prekrivanje plijena lišćem, snijegom ili zemljom, čišćenje i odmaranje.

Ris Goru vratio se na mjesto plijena nakon što smo postavili fotozamke.

Osim risa, često uočimo kako se strvinom hrane oportunističke vrste. Lisica, medvjed, gavran, škanjac i divlja svinja najčešće su vrste koje bilježimo na mjestima plijena, ali isto tako i insekte i razne mikroorganizme koji se hrane strvinama. To ukazuje da je ris važna vrsta u šumskom ekosustavu jer mnogi drugi organizmi profitiraju od tog predatora.

Lisica se hrani na strvini risovog plijena.

Ris je nekoć bio prisutan na našem lovištu, zbog čega smo odlučili surađivati s LIFE Lynx projektom. Tijekom posljednjeg desetljeća, primjetili smo neke znakove prisustva risa na ovom području; zadnji je uverljivi dokaz nadjen 2014., kad je ris stradao u prometnoj nesreći. Potrebno je osvijestiti da smo mi, lovci, također prirodonoslavlje, te da smo vratili risa u Sloveniju 1973. i da sada imamo još jednu šansu da mu pomognemo. Pritom ćemo doznati nove podatke o vrsti. Među lovcima postoji i strah o sudbini lovnih vrsta (srna, divokoza, muflona), ali ja mislim da ljudi imaju veći utjecaj na te vrste nego ris.

PETER BENEDIK, predsjednik Lovačkog kluba Nomenj Gorjišće, Slovenija

O PROJEKTU

Ime

Spašavanje dinarske i jugoistočne alpske populacije risa od izumiranja

Akronim

LIFE Lynx

Referenca

LIFE16 NAT/SI/000634

Vrijeme trajanja

1/7/2017 – 31/3/2024

O IZDANJU BILTENA

Urednica: Maja Sever

Izdavač: Slovenia Forest Service

Autorica naslovne slike: Gabriele Retez

Grafički dizajn: Mito Gogić

Fotografija:

Petra Drašković Pelc, Andrea Gazzola, Lan Hočevar, Jernej Javornik, Peter Kováč, Marko Matešič, Aleš Pičulin, Gabriele Retez, Maja Sever, Branislav Tám, Janez Tarman. Iz arhiva: Progetto Lince Italia, Carabinieri Forestali, Technická Univerzita vo Zvolene, Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Udruga Biom.

ISSN: 2670-5397

Ljubljana, Siječanj 2021

ONLINE

www.lifelynxeu

life.lynx.eu@gmail.com

www.facebook.com/LIFELynx.eu

www.facebook.com/lifelynxeu

www.instagram.com/life.lynx

KOORDINATOR

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Slovenia Forest Service

UZ FINANCIJSKU PODRŠKU EU LIFE

LIFE16 NAT/SI/000634

PARTNERI

ACDB

BIOM
UDRUGA / ASSOCIATION

Univerza v Ljubljani
TECHNICAL UNIVERSITY IN ZVOLEN

Univerza v Ljubljani

STUDIJ
SLOVENSKA
DRŽAVNA
UNIVERZITETSKA
BIBLIOTEKA
V LJUBLJANI

IRSNC

Univerza v Ljubljani

TECHNICAL UNIVERSITY IN ZVOLEN

SUFINANCIRAJU

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT
AND SPATIAL PLANNING

MINISTRY
OF ENVIRONMENT
OF THE SLOVAK REPUBLIC

GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA
Office for Cooperation with NGOs

FOND ZA ŽAŠTITU OKOLIŠA I
ENERGETSKU UCINKOVITOST

euronatur

LYNX WALK VODIČ

Zakoračite u svijet risova Slovenije i Hrvatske

Elektronski vodič kojeg možete uzeti sa sobom
u istraživanje srca staništa risa oko planine
Snežnik i Nacionalnog parka Risnjak.
Dostupan putem:

www.lifelynxeu/lynx-walk-vodic

